

Львівський національний університет імені Івана Франка

Факультет педагогічної освіти

Методичні рекомендації 2020 – 2021 н.р.

Дитяча література з методикою навчання

*Галузь знань 01 Освіта
Спеціальність 013 «Початкова освіта»
Бакалавр початкової освіти*

*Укладачі: Мацевко-Бекерська Л.В.
Жаркова Р.Є.*

Схема курсу

<i>Тиж.</i>	<i>Тема, план</i>	<i>Форма діяльності (заняття), лекція, самостійна, дискусія, групова робота</i>	<i>Додаткова література. Ресурси в інтернеті</i>	<i>Завдання, год.</i>	<i>Термін викон.</i>
<i>I семестр</i>					
1 / 2	Тема 1. Дитяча література як навчальна дисципліна у системі підготовки вихователя дошкільного закладу і як складова дошкільної освіти.	лекція	Основна та додаткова література, як і ресурси в інтернеті, зазначені в матеріалах на платформі MOODLE		
1 / 2	Заняття 1. Вступ до дитячої літератури. Література для і про дітей. Книжки і періодика для дітей в сучасній Україні.	практичне заняття	Зазначено у «Методичних рекомендаціях до курсу» на платформі MOODLE	Конспект заняття, читання й опрацювання вказаних у методичних рекомендаціях творчих біографій письменників та їхніх творів. (2 год.)	
3 / 4	Тема 2. Українська дитяча література. Дитячий фольклор. Давня українська література для дітей.	лекція	Основна та додаткова література, як і ресурси в інтернеті, зазначені в матеріалах на платформі MOODLE		
3 / 4	Заняття 3. Український фольклор для дітей. Література Київської Русі.	практичне заняття	Зазначено у «Методичних рекомендаціях до курсу» на платформі MOODLE	Конспект заняття, читання й опрацювання вказаних у методичних рекомендаціях творчих біографій письменників та їхніх творів. (2 год.)	
5 / 6	Теми 3. Нова українська література для дітей.	лекція	Основна та додаткова література, як і ресурси в інтернеті, зазначені в матеріалах на платформі MOODLE		
5 / 6	Заняття 4. Нова українська література для дітей (XIX – початок XX ст.).	практичне заняття	Зазначено у «Методичних рекомендаціях до курсу» на платформі MOODLE	Конспект заняття, читання й опрацювання вказаних у методичних рекомендаціях творчих біографій письменників та їхніх творів. (2 год.)	
7 / 8	Тема 4. Новітня українська література	лекція	Основна та додаткова література, як і ресурси в інтернеті, зазначені		

	для дітей (I половина XX ст.).		в матеріалах на платформі MOODLE		
7 / 8	Заняття 4. Нова українська література для дітей (XIX – початок XX ст.).	практичне заняття	Зазначено у «Методичних рекомендаціях до курсу» на платформі MOODLE	Конспект заняття, читання й опрацювання вказаних у методичних рекомендаціях творчих біографій письменників та їхніх творів. (2 год.)	
9 / 10	Тема 5. Новітня українська література для дітей (II половина XX ст.).	лекція	Основна та додаткова література, як і ресурси в інтернеті, зазначені в матеріалах на платформі MOODLE		
9 / 10	Заняття 5. Новітня українська література для дітей (I половина XX ст.)	практичне заняття	Зазначено у «Методичних рекомендаціях до курсу» на платформі MOODLE	Конспект заняття, читання й опрацювання вказаних у методичних рекомендаціях творчих біографій письменників та їхніх творів. (2 год.)	
11 / 12	Тема 6. Деякі проблеми сучасної української літератури для дітей (ч.1).	лекція	Основна та додаткова література, як і ресурси в інтернеті, зазначені в матеріалах на платформі MOODLE		
11 / 12	Заняття 6. Новітня українська література для дітей (II половина XX ст.)	практичне заняття	Зазначено у «Методичних рекомендаціях до курсу» на платформі MOODLE	Конспект заняття, читання й опрацювання вказаних у методичних рекомендаціях творчих біографій письменників та їхніх творів. (2 год.)	
13 / 14	Тема 6. Деякі проблеми сучасної української літератури для дітей (ч.2).	лекція	Основна та додаткова література, як і ресурси в інтернеті, зазначені в матеріалах на платформі MOODLE		
13 / 14	Заняття 7. Дитяча література рідного краю. Література діаспори для дітей.	практичне заняття	Зазначено у «Методичних рекомендаціях до курсу» на платформі MOODLE	Конспект заняття, читання й опрацювання вказаних у методичних рекомендаціях творчих біографій письменників та їхніх творів. (2 год.)	
15 / 16	Тема 6. Деякі проблеми сучасної української літератури для дітей (ч.3).	лекція	Основна та додаткова література, як і ресурси в інтернеті, зазначені		

			в матеріалах на платформі MOODLE		
15 / 16	Заняття 8. Сучасна українська дитяча література: 2000 – 2020.	практичне заняття	Зазначено у «Методичних рекомендаціях до курсу» на платформі MOODLE	Конспект заняття, читання й опрацювання вказаних у методичних рекомендаціях творчих біографій письменників та їхніх творів. (2 год.)	

<i>II семестр</i>					
1	Тема 7. Перекладна дитяча книга XVIII ст.	лекція	Основна та додаткова література, як і ресурси в інтернеті, зазначені в матеріалах на платформі MOODLE		
1	Заняття 1. Сучасна українська дитяча література у контексті світової літератури. Пізнання літературних постатей і явищ учнями початкової школи.	практичне заняття	Зазначено у «Методичних рекомендаціях до курсу» на платформі MOODLE	Конспект заняття, читання й опрацювання вказаних у методичних рекомендаціях творчих біографій письменників та їхніх творів. (2 год.)	
2	Тема 8. Перекладна дитяча книга I половини XIX ст. (ч.1)	лекція	Основна та додаткова література, як і ресурси в інтернеті, зазначені в матеріалах на платформі MOODLE		
2	Заняття 2. Світова дитяча література. Перекладна дитяча книга XVIII ст. Казковий світ Шарля Перро	практичне заняття	Зазначено у «Методичних рекомендаціях до курсу» на платформі MOODLE	Конспект заняття, читання й опрацювання вказаних у методичних рекомендаціях творчих біографій письменників та їхніх творів. (2 год.)	
3	Тема 8. Перекладна дитяча книга I половини XIX ст. (ч.2)	лекція	Основна та додаткова література, як і ресурси в інтернеті, зазначені в матеріалах на платформі MOODLE		
3	Заняття 3. Перекладна дитяча книга I половини XIX ст.	практичне заняття	Зазначено у «Методичних рекомендаціях до курсу» на платформі MOODLE	Конспект заняття, читання й опрацювання вказаних у методичних рекомендаціях творчих біографій письменників та їхніх творів. (2 год.)	
4	Тема 9. Перекладна дитяча книга II половини XIX ст. (ч.1)	лекція	Основна та додаткова література, як і ресурси в інтернеті, зазначені в матеріалах на платформі MOODLE		
4	Заняття 4. Перекладна дитяча книга I половини XIX ст.	практичне заняття	Зазначено у «Методичних рекомендаціях до курсу» на платформі MOODLE	Конспект заняття, читання й опрацювання вказаних у методичних рекомендаціях	

				творчих біографій письменників та їхніх творів. (2 год.)	
5	Тема 9. Перекладна дитяча книга II половини XIX ст. (ч.2)	лекція	Основна та додаткова література, як і ресурси в інтернеті, зазначені в матеріалах на платформі MOODLE		
5	Заняття 5. Перекладна дитяча книга I половини XIX ст.	практичне заняття	Зазначено у «Методичних рекомендаціях до курсу» на платформі MOODLE	Конспект заняття, читання й опрацювання вказаних у методичних рекомендаціях творчих біографій письменників та їхніх творів. (2 год.)	
6	Тема 10. Перекладна дитяча книга кінця XIX – початку XX ст. (ч.1)	лекція	Основна та додаткова література, як і ресурси в інтернеті, зазначені в матеріалах на платформі MOODLE		
6	Заняття 6. Перекладна дитяча книга II половини XIX ст.	практичне заняття	Зазначено у «Методичних рекомендаціях до курсу» на платформі MOODLE	Конспект заняття, читання й опрацювання вказаних у методичних рекомендаціях творчих біографій письменників та їхніх творів. (2 год.)	
7	Тема 10. Перекладна дитяча книга кінця XIX – початку XX ст. (ч.2)	лекція	Основна та додаткова література, як і ресурси в інтернеті, зазначені в матеріалах на платформі MOODLE		
7	Заняття 7. Світова дитяча література I половини XX ст.	практичне заняття	Зазначено у «Методичних рекомендаціях до курсу» на платформі MOODLE	Конспект заняття, читання й опрацювання вказаних у методичних рекомендаціях творчих біографій письменників та їхніх творів. (2 год.)	
8	Тема 11. Світова література для дітей періоду міжвоєнтя (1910-1940 рр.) (ч.1)	лекція	Основна та додаткова література, як і ресурси в інтернеті, зазначені в матеріалах на платформі MOODLE		
8	Заняття 8. Світова дитяча література I половини XX ст.	практичне заняття	Зазначено у «Методичних рекомендаціях до курсу» на платформі MOODLE	Конспект заняття, читання й опрацювання вказаних у методичних рекомендаціях	

				творчих біографій письменників та їхніх творів. (2 год.)	
9	Тема 11. Світова література для дітей періоду міжвоєнтя (1910-1940 рр.) (ч.2)	лекція	Основна та додаткова література, як і ресурси в інтернеті, зазначені в матеріалах на платформі MOODLE		
9	Заняття 9. Світова дитяча література I половини XX ст.	практичне заняття	Зазначено у «Методичних рекомендаціях до курсу» на платформі MOODLE	Конспект заняття, читання й опрацювання вказаних у методичних рекомендаціях творчих біографій письменників та їхніх творів. (2 год.)	
10	Тема 12. Світова література для дітей II половини XX – початку XXI ст. (ч.1)	лекція	Основна та додаткова література, як і ресурси в інтернеті, зазначені в матеріалах на платформі MOODLE		
10	Заняття 10. Світова дитяча література I половини XX ст.	практичне заняття	Зазначено у «Методичних рекомендаціях до курсу» на платформі MOODLE	Конспект заняття, читання й опрацювання вказаних у методичних рекомендаціях творчих біографій письменників та їхніх творів. (2 год.)	
11	Тема 12. Світова література для дітей II половини XX – початку XXI ст. (ч.2)	лекція	Основна та додаткова література, як і ресурси в інтернеті, зазначені в матеріалах на платформі MOODLE		
11	Заняття 11. Світова дитяча література II половини XX ст.	практичне заняття	Зазначено у «Методичних рекомендаціях до курсу» на платформі MOODLE	Конспект заняття, читання й опрацювання вказаних у методичних рекомендаціях творчих біографій письменників та їхніх творів. (2 год.)	
12	Тема 12. Світова література для дітей II половини XX – початку XXI ст. (ч.3)	лекція	Основна та додаткова література, як і ресурси в інтернеті, зазначені в матеріалах на платформі MOODLE		
12	Заняття 12. Світова дитяча література II половини XX ст.	практичне заняття	Зазначено у «Методичних рекомендаціях до курсу» на платформі MOODLE	Конспект заняття, читання й опрацювання вказаних у методичних рекомендаціях	

				творчих біографій письменників та їхніх творів. (2 год.)	
13	Тема 12. Світова література для дітей II половини XX – початку XXI ст. (ч.4)	лекція	Основна та додаткова література, як і ресурси в інтернеті, зазначені в матеріалах на платформі MOODLE		
13	Заняття 11. Світова дитяча література II половини XX ст.	практичне заняття	Зазначено у «Методичних рекомендаціях до курсу» на платформі MOODLE	Конспект заняття, читання й опрацювання вказаних у методичних рекомендаціях творчих біографій письменників та їхніх творів. (2 год.)	
14	Тема 12. Світова література для дітей II половини XX – початку XXI ст. (ч.5)	лекція	Основна та додаткова література, як і ресурси в інтернеті, зазначені в матеріалах на платформі MOODLE		
14	Заняття 14. Сучасна світова дитяча література.	практичне заняття	Зазначено у «Методичних рекомендаціях до курсу» на платформі MOODLE	Конспект заняття, читання й опрацювання вказаних у методичних рекомендаціях творчих біографій письменників та їхніх творів. (2 год.)	
15	Тема 12. Світова література для дітей II половини XX – початку XXI ст. (ч.6)	лекція	Основна та додаткова література, як і ресурси в інтернеті, зазначені в матеріалах на платформі MOODLE		
15	Заняття 15. Сучасна світова дитяча література.	практичне заняття	Зазначено у «Методичних рекомендаціях до курсу» на платформі MOODLE	Конспект заняття, читання й опрацювання вказаних у методичних рекомендаціях творчих біографій письменників та їхніх творів. (2 год.)	
16	Тема 12. Світова література для дітей II половини XX – початку XXI ст. (ч.7)	лекція	Основна та додаткова література, як і ресурси в інтернеті, зазначені в матеріалах на платформі MOODLE		
16	Заняття 16. Сучасна світова дитяча література. Підсумок.	практичне заняття	Зазначено у «Методичних рекомендаціях до курсу» на платформі MOODLE	Конспект заняття, читання й опрацювання вказаних у методичних рекомендаціях	

				творчих біографій письменників та їхніх творів. (2 год.)	
--	--	--	--	--	--

ДИТЯЧА ЛІТЕРАТУРА З МЕТОДИКОЮ НАВЧАННЯ 20/21 н.р.

Предмет	Напря́м, курс, контроль	Кількість годин			Прим.
			лекції	пр.	
Дитяча література	013 Початкова освіта, I (д), залік, іспит	1-ий сем.	16	16	58
		2-ий сем.	32	32	86

Розподіл балів:

50 балів – теоретична частина (робота на лекціях);

50 балів – практична частина:

На I семестр – залік:

практичні заняття – $8 * 3 \text{ б.} = 24 \text{ бали.}$

I модуль * 6 б. = 6 балів.

самостійна робота (підготовка питань за творчістю визначених авторів) = 20 балів.

+

Презентації авторів і їх творів – 50 балів

На II семестр – іспит:

практичні заняття – $16 * 2 \text{ б.} = 32 \text{ бали.}$

I модуль * 8 б. = 8 балів.

Самостійна робота (підготовка питань за творчістю визначених авторів) – 10 балів.

САМОСТІЙНА РОБОТА (58 год.):

Термін виконання – **01.12.2020 р.**

ДЛЯ ВИВЧЕННЯ напам'ять і виразного декламування:

- ✓ Євген Гребінка “Школяр Денис”;
- ✓ Тарас Шевченко “Дивлюся, аж світає...”, “Тече вода з-під явора...”, “Садок вишневий коло хати...”, “Мені однаково, чи буду...”, “Сестрі”;
- ✓ Леонід Глібов. Загадки та відгадки.
- ✓ Павло Грабовський “Зійшли сніги, шумить вода...”
- ✓ Леся Українка “Вишеньки”
- ✓ Володимир Самійленко “Школяр і різки”
- ✓ Олександр Олесь “Ялинка”
- ✓ Уляна Кравченко “Щаслив, хто рідну матір має...”
- ✓ Павло Тичина “Гаї шумлять”
- ✓ Максим Рильський “Щодня в подвір'я наше заліта...”, “Шпаки”, “Мова”
- ✓ Наталя Забіла “Корінці та вершечки”
- ✓ Валентин Бичко “Ти думаєш, деревам не болить?”, “Два півники”, “Дві сороки”.
- ✓ Дмитро Білоус “Пригода в саду”, “Це ж як вірші”
- ✓ Василь Симоненко “Виростеш ти, сину”, “Лебеді материнства”, одна з байок.
- ✓ Дмитро Павличко “Де найкраще місце на землі”, “Птиця”
- ✓ Ліна Костенко “Білочка восени”, “Перекинуті шпаківні”
- ✓ Іван Драч “В товаристві джмеля”, “Болять майбутнім, школо, твої груди...”

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДО ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

I семестр (16 год., 8 зан., залік)

Заняття 1. Вступ до дитячої літератури. Література для і про дітей. Книжки і періодика для дітей в сучасній Україні.

- 1) Художні обрії дитинства у шкільному курсі літератури: досвід читання.
- 2) Аналіз видавничої продукції для дітей (принести зразки, проаналізувати журнали, книги, довідкову літературу для дітей). Підручники для читання у закладах дошкільної освіти й у початковій школі. Довідкова література для дітей (довідники, енциклопедії тощо). Періодика для дітей (журнали, газети тощо).
- 3) Особливості мовно-літературної освіти у 1-2 кл. Аналіз змістових ліній: «Взаємодіємо усно», «Читаємо», «Взаємодіємо письмово», «Досліджуємо медіа», «Досліджуємо мовні явища». Завдання та очікувані результати.

Заняття 2. Теоретичні поняття літератури.

- 1) Аналіз текстів літератури з точки зору дитячого зацікавлення та можливості розвитку творчих здібностей дитини. Визначення й аналіз теоретичних понять: інсценізація, кіноадаптація, мультфільм, мюзикл, комікс, комп'ютерна гра тощо як «нове» життя літературного твору.
- 2) Визначення загальних теоретичних понять: автор, тема, ідея, проблема, проблематика твору, композиція, елементи композиції, сюжет, фабула, персонаж, герой. Визначення теоретичних понять: фольклор та його жанри (пісня, прислів'я, приказка, загадка, анекдот, скороговка, легенда, переказ, притча, літопис, лірика, байка, казка) (за Літературознавчим словником-довідником).
- 3) Навчальний предмет «Літературне читання» у 3-4 кл.: мета та завдання, огляд змістових ліній: «Пізнаємо простір дитячого читання»; «Розвиваємо навичку читання, оволодіваємо прийомами розуміння прочитаного»; «Взаємодіємо усно за змістом прослуханого»; «Досліджуємо і взаємодіємо з текстами різних видів»; «Оволодіваємо прийомами роботи з дитячою книжкою»; «Досліджуємо і взаємодіємо з медіапродукцією»; «Перетворюємо та інсценізуємо прочитане; створюємо власні тексти».

Заняття 3. Український фольклор для дітей. Література Київської Русі.

- 1) Жанровий аналіз фольклорних творів (за хрестоматією. – К.,1992. – С.6-34). Виразне читання, інсценізація, методичне опрацювання української народної казки (на вибір).
- 2) Оглядовий аналіз творів української літератури XI-XVIII ст., які увійшли до дитячого читання (“Повість Минулих літ”, Лазар Баранович “Про сонце”, “Усім весна бува красна”, “Один багатий, на другому лати”, Климентій Зиновій “Про зайців”, “Про женців”, Самійло Величко “Літопис” (уривок), Григорій Сковорода “Гей, поля, поля зелені”, “Годинникові колеса”, “Дві курки”).
- 3) Навчальний предмет «Літературне читання» у 3-4 кл.: мета та завдання. Аналіз змістових ліній: «Пізнаємо простір дитячого читання».

Заняття 4. Нова українська література для дітей (XIX – початок XX ст.).

- 1) Орієнтуючись на схему лекційного матеріалу, використати додаткову літературу і опрацювати творчі біографії письменників, чиї твори презентують нову українську літературу для дітей (XIX – початок XX ст.) (Марко Вовчок, Іван Франко, Борис Грінченко, Олена Пчілка, Михайло Коцюбинський, Леся Українка, Володимир Винниченко).
- 2) Прочитати, зробити жанрово-композиційний аналіз творів, вміти переказувати, підготуватися до виразного (в т.ч. рольового) читання із коментуванням таких творів: Марко Вовчок “Два сини”; Іван Франко. Казки із збірки “Коли ще звірі говорили”; Борис Грінченко “Украла”, “Олеся”; Олена Пчілка “Журавель та Чапля”, “Збентежена вечеря”; Михайло Коцюбинський “Ялинка”; Леся Українка “Казка про Оха-чудотворця”, “Біда навчить”; Володимир Винниченко “Федько-халамидник”, “Бабусин подарунок”.
- 3) Навчальний предмет «Літературне читання» у 3-4 кл.: мета та завдання. Аналіз змістових ліній: «Розвиваємо навичку читання, оволодіваємо прийомами розуміння прочитаного».

Заняття 5. Новітня українська література для дітей (I половина XX ст.)

1) Користуючись лекційним матеріалом і запропонованою додатковою літературою, опрацювати творчі біографії письменників I половини XX століття. Проаналізувати їх внесок у розвиток дитячої літератури (Степан Васильченко, Остап Вишня, Олесь Донченко, Оксана Іваненко, Павло Тичина, Максим Рильський, Наталя Забіла, Микола Трублаїні).

2) Прочитати, зробити жанрово-композиційний аналіз, відпрацювати навички усного переказу, підготуватися до виразного читання із літературно-методичним коментуванням таких творів: Степан Васильченко “Свекор”; Остап Вишня “Перший диктант”; Олесь Донченко “Скрипка”; Оксана Іваненко “Вербова гілка”; Степан Васильченко “Крилаті слова”; Павло Тичина “Дударик”; Максим Рильський “Хлопчик”; Наталя Забіла “Троянові діти”; Микола Трублаїні “Пустуни на пароплаві”.

3) Навчальний предмет «Літературне читання» у 3-4 кл.: мета та завдання. Аналіз змістових ліній: «Взаємодіємо усно за змістом прослуханого».

Заняття 6. Новітня українська література для дітей (II половина XX ст.)

1) За матеріалом лекцій та додатковою літературою опрацювати творчі біографії письменників II половини XX століття (Михайло Стельмах, Всеволод Нестайко, Віктор Близнець, Василь Сухомлинський, Василь Симоненко, Микола Вінграновський).

2) Прочитати, зробити жанрово-композиційний аналіз, відпрацювати навички усного переказу творів: Михайло Стельмах “Гуси-лебеді летять...” або “Щедрий вечір”; Всеволод Нестайко “Тореадори з Васюківки”; Віктор Близнець “Страх”; Василь Сухомлинський. Оповідання. Казки; Василь Симоненко. Казки. Байки; Микола Вінграновський “Літньої ночі”.

3) Навчальний предмет «Літературне читання» у 3-4 кл.: мета та завдання. Аналіз змістових ліній: «Досліджуємо і взаємодіємо з текстами різних видів».

Заняття 7. Дитяча література рідного краю. Література діаспори для дітей.

1) Література рідного краю для дітей (опрацювати творчість Андрія Чайковського, Ігора Калинця, Івана Филипчак, Дмитра Бандрівського, Юрія Шкрумеляка, Ніни Бічуї; прочитати по 3 твори кожного автора).

2) Письменники української діаспори для дітей (опрацювати творчість Віри Вовк, Лесі Храпливої, Антона Лотоцького, Ірини Дибко; прочитати по 3 твори кожного автора).

3) Навчальний предмет «Літературне читання» у 3-4 кл.: мета та завдання. Аналіз змістових ліній: «Оволодіваємо прийомами роботи з дитячою книжкою».

Заняття 8. Сучасна українська дитяча література: 2000 – 2020. Модуль 1.

1) Творчість сучасних дитячих письменників: Оксана Луцевська «Паперова царівна»; Катерина Міхаліцина «Про драконів і щастя»; Сашко Дерманський «Казки про дракона Омелька»; Лариса Ніцой «Страшне страховисько»; Лариса Денисенко «Майя та її мами»; Катерина Бабкіна «Шапочка і кит»; Ольга Купріян «Солоні поцілунки»; Сергій Гридін «Не-ангел» та ін.

2) Проаналізувати основні здобутки української дитячої літератури: розмаїття жанрів, стилів, багатство персонажів. Виразне, рольове та інсценізоване читання окремих розглянутих творів (2-3 різножанрові твори чи їх уривки)

3) Навчальний предмет «Літературне читання» у 3-4 кл.: мета та завдання. Аналіз змістових ліній: «Досліджуємо і взаємодіємо з медіапродукцією».

Контрольний модуль 1. Залік

II семестр (32 год., 16 зан., існує)

Заняття 1. Сучасна українська дитяча література у контексті світової літератури. Пізнання літературних постатей і явищ учнями початкової школи.

1) Підручники з «Літературного читання» у 3-4 кл. Аналіз представлених авторів та їхніх творів. Поділ матеріалу на тематичні блоки. Характеристика навчальних видань.

2) Хрестоматії для учнів початкової школи. Загальний огляд.

3) Навчальний предмет «Літературне читання» у 3-4 кл.: мета та завдання. Аналіз змістових ліній: «Перетворюємо та інсценізуємо прочитане; створюємо власні тексти». Узагальнення всіх змістових ліній.

Заняття 2. Світова дитяча література. Перекладна дитяча книга XVIII ст. Казковий світ Шарля Перро

1) Орієнтуючись на лекційний матеріал, використовуючи додаткову літературу, опрацювати творчі біографії письменників, які презентують перекладну дитячу книгу XVIII ст. (Даніель Дефо «Робінзон Крузо», Джонатан Свіфт «Мандри Гуллівера»). Пояснити, в чому полягають особливості сприйняття світової літератури XVIII ст., які форми адаптації художнього матеріалу найбільш придатні у практичному вимірі. Аналіз творчості Шарля Перро (прочитати не менше 3-х казок, порівнюючи тематику і проблематику).

2) Робота з хрестоматіями: Хрестоматія сучасної української дитячої літератури для читання в 1, 2 класах серії «Шкільна бібліотека» / укладач Тетяна Стус. Львів : Видавництво Старого Лева, 2016. 160 с.

3) Навчальний предмет «Літературне читання» у 3-4 кл.: мета та завдання. Застосування змістових ліній у процесі роботи з літературними творами ***

Заняття 3. Перекладна дитяча книга I половини XIX ст.

1) Опрацювати творчі біографії письменників (Натаніель Готорн, Рудольф Еріх Распе, Ернест Гофман). Жанрово-композиційний аналіз таких творів: Натаніель Готорн «Мідас і Золотий Дотик»; «Чарівна лампа Алладіна»; «Синдбад-мореплавець»; Рудольф Еріх Распе «Пригоди барона Мюнхгаузена»; Ернест Гофман «Лускунчик», «Крихітка Цахес»;

2) Робота з хрестоматіями: Хрестоматія сучасної української дитячої літератури для читання в 1, 2 класах серії «Шкільна бібліотека» / укладач Тетяна Стус. Львів : Видавництво Старого Лева, 2016. 160 с.

3) Навчальний предмет «Літературне читання» у 3-4 кл.: мета та завдання. Застосування змістових ліній у процесі роботи з літературними творами ***

Заняття 4. Перекладна дитяча книга I половини XIX ст.

1) Опрацювати творчі біографії письменників (Вільгельм Гауф, Ганс Крістіан Андерсен, Оскар Уальд, Вальтер Скотт, Едгар По). Жанрово-композиційний аналіз таких творів: Вільгельм Гауф «Холодне серце»; Ганс Крістіан Андерсен «Снігова королева»; Оскар Уальд «Щасливий принц»; Вальтер Скотт «Айвенго»; Едгар По «Чорний кіт»; казки Жорж Санд.

2) Робота з хрестоматіями: Хрестоматія сучасної української дитячої літератури для читання в 1, 2 класах серії «Шкільна бібліотека» / укладач Тетяна Стус. Львів : Видавництво Старого Лева, 2016. 160 с.

3) Навчальний предмет «Літературне читання» у 3-4 кл.: мета та завдання. Застосування змістових ліній у процесі роботи з літературними творами ***

Заняття 5. Перекладна дитяча книга I половини XIX ст.

1) Опрацювати творчі біографії письменників (Брати Грімм, Вільгельм Гауф, Ганс Крістіан Андерсен). Виразне читання із літературно-методичним коментуванням та елементами інсценування таких творів: «Тисяча і одна ніч» (3 казки); Брати Грімм. Казки; Вільгельм Гауф «Маленький Мук»; Ганс Крістіан Андерсен. Казки (3 за вибором).

2) Робота з хрестоматіями: Хрестоматія сучасної української дитячої літератури для читання в 1, 2 класах серії «Шкільна бібліотека» / укладач Тетяна Стус. Львів : Видавництво Старого Лева, 2016. 160 с.

3) Навчальний предмет «Літературне читання» у 3-4 кл.: мета та завдання. Застосування змістових ліній у процесі роботи з літературними творами ***

Заняття 6. Перекладна дитяча книга II половини XIX ст.

1) Опрацювати творчі біографії письменників (Чарлз Діккенс, Віктор Гюго, Жуль Верн, Марк Твен, Дж. Р. Кіплінг). Зробити цілісний аналіз одного із збірників казок (світова література). Виразне читання із коментуванням творів: Чарлз Діккенс “Різдвяна пісня в прозі”; Віктор Гюго “Козетта”; Жуль Верн. Один із романів; Марк Твен «Пригоди Тома Соєра і Гекльберрі Фінна»; Дж. Р. Кіплінг «Мауглі».

2) Робота з хрестоматіями: Хрестоматія сучасної української дитячої літератури для читання в 1, 2 класах серії «Шкільна бібліотека» / укладач Тетяна Стус. Львів : Видавництво Старого Лева, 2016. 160 с.

3) Навчальний предмет «Літературне читання» у 3-4 кл.: мета та завдання. Застосування змістових ліній у процесі роботи з літературними творами ***

Заняття 7. Світова дитяча література I половини XX ст.

1) Специфіка становлення та розвитку дитячої книги кінця XIX – поч. XX століття. Опрацювати творчі біографії письменників (Герберт Веллс, Карло Колоді, Сельма Лагерлеф, Льюїс Керрол). Виразне читання, переказування із коментуванням таких творів: Герберт Веллс “Чарівна крамниця”; Карло Колоді “Пригоди Піноккіо”; Сельма Лагерлеф “Чарівна подорож Нільса Гольгерсона з дикими гусьми”; Льюїс Керрол “Аліса в країні чудес”, “Аліса в Задзеркаллі”.

2) Робота з хрестоматіями: Хрестоматія сучасної української дитячої літератури для читання в 3, 4 класах серії «Шкільна бібліотека»/ укладач Тетяна Стус. Львів : Видавництво Старого Лева, 2016. 192 с.

3) Навчальний предмет «Літературне читання» у 3-4 кл.: мета та завдання. Застосування змістових ліній у процесі роботи з літературними творами ***

Заняття 8. Світова дитяча література I половини XX ст.

1) Опрацювати творчі біографії письменників (Оскар Вальд, Ернест Сетон-Томпсон, Корній Чуковський). Виразне читання, переказування із коментуванням таких творів: Оскар Вайльд “Зоряний хлопчик”; Ернест Сетон-Томпсон “Лобо”; Корній Чуковський “Лікар Айболить”.

2) Робота з хрестоматіями: Хрестоматія сучасної української дитячої літератури для читання в 3, 4 класах серії «Шкільна бібліотека»/ укладач Тетяна Стус. Львів : Видавництво Старого Лева, 2016. 192 с.

3) Навчальний предмет «Літературне читання» у 3-4 кл.: мета та завдання. Застосування змістових ліній у процесі роботи з літературними творами ***

Заняття 9. Світова дитяча література I половини XX ст.

1) Опрацювати творчі біографії письменників (Анатолій Волков, Джоель Харріс). Виразне читання, переказування із коментуванням таких творів: Анатолій Волков “Чарівник Смарагдового міста”; Джоель Харріс. Казки про Братика Кролика і Братика Лиса.

2) Робота з хрестоматіями: Хрестоматія сучасної української дитячої літератури для читання в 3, 4 класах серії «Шкільна бібліотека»/ укладач Тетяна Стус. Львів : Видавництво Старого Лева, 2016. 192 с.

3) Навчальний предмет «Літературне читання» у 3-4 кл.: мета та завдання. Застосування змістових ліній у процесі роботи з літературними творами ***

Заняття 10. Світова дитяча література I половини XX ст.

1) Опрацювати творчі біографії письменників (Джеймс Кервуд, Еріх Кестнер, Джонні Родарі). Виразне читання, переказування із коментуванням таких творів: Джеймс Кервуд “Казан”; Еріх Кестнер “Еміль і детективи”, Джонні Родарі «Пригоди Чипполіно». Читання, переказування та інсценування казок: “Троє поросят”, “Троє ведмедів”.

2) Робота з хрестоматіями: Хрестоматія сучасної української дитячої літератури для читання в 3, 4 класах серії «Шкільна бібліотека»/ укладач Тетяна Стус. Львів : Видавництво Старого Лева, 2016. 192 с.

3) Навчальний предмет «Літературне читання» у 3-4 кл.: мета та завдання. Застосування змістових ліній у процесі роботи з літературними творами ***

Заняття 11. Світова дитяча література II половини XX ст.

1) Опрацювати творчі біографії письменників (Джанні Родарі, Антуан де Сент-Екзюпері, Метью Баррі). Зробити жанрово-композиційний і методичний аналіз таких творів: Джанні Родарі “Планета Новорічних ялинок”; Антуан де Сент-Екзюпері “Маленький принц”; Джеймс Метью Баррі «Пітер Пен і Венді».

2) Робота з хрестоматіями: Хрестоматія сучасної української дитячої літератури для читання в 3, 4 класах серії «Шкільна бібліотека»/ укладач Тетяна Стус. Львів : Видавництво Старого Лева, 2016. 192 с.

3) Навчальний предмет «Літературне читання» у 3-4 кл.: мета та завдання. Застосування змістових ліній у процесі роботи з літературними творами ***

Заняття 12. Світова дитяча література II половини XX ст.

1) Опрацювати творчі біографії письменників (Алан Александр Мілн, Астрід Ліндгрєн, Фелікс Зальтен, Роальд Дал, Даніель Пеннак). Зробити жанрово-композиційний і методичний аналіз таких творів: Алан Александр Мілн “Вінні-Пух і всі-всі-всі”; Астрід Ліндгрєн “Малюк і Карлсон”; Фелікс Зальтен «Бембі»; Роальд Дал «Чарлі і шоколадна фабрика»; Даніель Пеннак «Око вовка».

2) Робота з хрестоматіями: Хрестоматія сучасної української дитячої літератури для читання в 3, 4 класах серії «Шкільна бібліотека»/ укладач Тетяна Стус. Львів : Видавництво Старого Лева, 2016. 192 с.

3) Навчальний предмет «Літературне читання» у 3-4 кл.: мета та завдання. Застосування змістових ліній у процесі роботи з літературними творами ***

Заняття 13. Світова дитяча література II половини XX ст.

1) Опрацювати творчі біографії письменників (Астрід Ліндгрєн, Памела Ліндон Треверс, Карел Чапек, Юстейн Гордер). Зробити жанрово-композиційний і методичний аналіз таких творів: Астрід Ліндгрєн «Брати Лев’яче серце», «Міо, мій Міо»; Памела Ліндон Треверс “Мері Поппінс”; Карел Чапек “Казки”; Юстейн Гордер “У дзеркалі, у загадці”, «Помаранчева дівчинка».

2) Робота з хрестоматіями: Хрестоматія сучасної української дитячої літератури для читання в 3, 4 класах серії «Шкільна бібліотека»/ укладач Тетяна Стус. Львів : Видавництво Старого Лева, 2016. 192 с.

3) Навчальний предмет «Літературне читання» у 3-4 кл.: мета та завдання. Застосування змістових ліній у процесі роботи з літературними творами ***

Заняття 14. Сучасна світова дитяча література.

1) Опрацювати творчі біографії письменників (Джоан К. Роллінг, Туве Янсон, Гагеруп Клаус, Маркус Зузак). Зробити цілісний аналіз літературних творів:

Джоан К. Роллінг. Серія книг про Гаррі Поттера. Проблеми інтерпретації, сприйняття і критики.
Туве Янсон «Комета прилітає», «Капелюх чарівника», «Зима-чарівниця»; Гагеруп Клаус «Дівчинка, яка рятувала книжки»; Маркус Зузак «Крадійка книжок».

2) Робота з хрестоматіями: Хрестоматія сучасної української дитячої літератури для читання в 3, 4 класах серії «Шкільна бібліотека»/ укладач Тетяна Стус. Львів : Видавництво Старого Лева, 2016. 192 с.

3) Навчальний предмет «Літературне читання» у 3-4 кл.: мета та завдання. Застосування змістових ліній у процесі роботи з літературними творами ***

Заняття 15. Сучасна світова дитяча література.

1) Опрацювати творчі біографії письменників (Крістіне Нестлінгер, Пауль Маар, Йоанна Ягелло). Цілісний аналіз літературних творів: Крістіне Нестлінгер «Конрад, або Дитина з бляшанки»; Пауль Маар «Машина для здійснення бажань, або Суботик повертається в суботу»; Йоанна Ягелло «Кава з кардамоном», «Шоколад із чилі».

2) Робота з хрестоматіями: Хрестоматія сучасної української дитячої літератури для читання в 3, 4 класах серії «Шкільна бібліотека»/ укладач Тетяна Стус. Львів : Видавництво Старого Лева, 2016. 192 с.

3) Навчальний предмет «Літературне читання» у 3-4 кл.: мета та завдання. Застосування змістових ліній у процесі роботи з літературними творами ***

Заняття 16. Сучасна світова дитяча література. Підсумок. Модуль 2.

1) Опрацювати творчі біографії письменників сучасної світової дитячої літератури (Річард Бах, Марина Аромштам, Ерік Вольф Сігел, Джон Майкл Грін, Анна Гавальда). Цілісний аналіз літературних творів: Річард Бах «Чайка Джонатан Лівінгстон»; Марина Аромштам «Коли відпочивають янголи»; Ерік Вольф Сігел «Історія одного кохання»; Джон Майкл Грін «Провина зірок», Анна Гавальда «35 кіло надії».

2) Робота з хрестоматіями: Хрестоматія сучасної української дитячої літератури для читання в 3, 4 класах серії «Шкільна бібліотека»/ укладач Тетяна Стус. Львів : Видавництво Старого Лева, 2016. 192 с.

3) Навчальний предмет «Літературне читання» у 3-4 кл.: мета та завдання. Застосування змістових ліній у процесі роботи з літературними творами ***

***ПІДГОТОВКА ДО ПРАКТИЧНОГО ЗАНЯТТЯ передбачас:**

1) Виконання трьох зазначених завдань (відповідно до теми заняття і дати його проведення): читання й опрацювання творчих біографій зазначених авторів і їхніх творів.

2) Виконання у *робочому зошиті* конспекту до кожного з наведених у переліку практичних занять (за орієнтовним зразком).

3) Підготовка студента до усного опитування і письмового тестування за змістом заняття.

ЗРАЗОК КОНСПЕКТУ

Дата проведення: напр. 3.10.2020

Заняття 5. Новітня українська література для дітей (I половина XX ст.)

1)

2)

3)

Розписуємо чіткі, логічні й аргументовані відповіді на поставлені запитання.

- Якщо необхідно виписати визначення термінів, аналіз змістових ліній тощо – користуємося джерелами (словники, довідники, програмні документи).
- Якщо необхідно підготувати творчу біографію конкретного автора, то:

- 1) зазначаємо звідки письменник (представник якої національної літератури, окремо можна вказати уродженцем якої країни він є (якщо емігрант тощо), а також мову його творів);
- 2) знаходимо 10 ключових фактів-цікавинок його творчої біографії (напр., є ще відомим художником чи музикантом..., дебютував твором..., отримав літературні нагороди..., брав участь у важливих суспільно-політичних подіях тощо). Складати громіздкі хронологічні таблиці, детально писати про його важке дитинство, або те, як звали його бабусю не треба.
- 3) Обов'язково вказуємо твори і їх жанри (не менше 5-6 назв). Якщо автор(ка) переважно писав(ла) для дорослої аудиторії, то зазначаємо лише ті твори, які були створені для чи про дітей.

Напр.:

Леся Українка. Твори : поезія («Конвалія», «Вишеньки», «На зеленому горбочку», «Мамо, іде вже зима», «Тішся, дитино, поки ще маленька», «Як дитиною бувало»), проза («Метелик», «Біда навчить», «Лелія»).

- Якщо необхідно проаналізувати твір, то: читаємо (за потреби – перечитуємо), обдумуємо, робимо висновки і пишемо:
 - ❖ Назва твору
 - ❖ Тема твору (центральна) і додаткові підтеми (те, що в основі – подія, випадок тощо; і те, що «впливає» з цієї центральної теми) = тематика
 - ❖ Ідея твору (будуємо фрази зі словами *пояснити, проаналізувати, закликати, визначити, спонукати, застерегти тощо*, а НЕ лише «Автор хотів показати, що...», бо автор – не екран, аби тільки демонструвати, автор бере активну участь у формуванні ідей свого твору!)
 - ❖ Проблематика (сукупність проблем, які автор порушує у творі; питання, на які намагається знайти відповіді автор через своїх персонажів-діячів твору)
 - ❖ Персонажі: (імена, їхні описові характеристики тощо)
 - ❖ Фабула (лаконічно) (не треба розписувати на кілька сторінок сюжет)
 - ❖ Коротко про композицію твору (з чого «складено» твір, з кількох частин, розділів, новел тощо)
 - ❖ Образи-символи, художні деталі, вражаючі епізоди – на вибір... = те, чим надовго запам'ятується твір.
 - ❖ Дидактичне значення (чого навчає, що формує тощо)

!!! ВИКОРИСТОВУЄМО під час підготовки до заняття рекомендації, вміщені у ДОДАТКУ 2.

ЛІТЕРАТУРА БАЗОВА

(підручники, посібники, хрестоматії, словники, енциклопедії):

1. Качак Т. Б. Українська література для дітей: підручник / Тетяна Качак. – К.: ВЦ «Академія», 2016. – 352 с.
2. Качак Т. Б., Круль Л. М. Зарубіжна література для дітей: підручник / Т. Б. Качак, Л. М. Круль. – К.: Академвидав, 2014. – 416 с.
3. Качак Т. Б., Круль Л. М. Дитяча література з методикою навчання літературного читання. Методичні рекомендації. – Івано-Франківськ, 2017.
4. Качак Т. Дитяча література в незалежній Україні: тенденції розвитку, яскраві постаті, знакові тексти / Т. Качак // «Бібліотечка «ДИВОСЛОВА». – 2015. - № 4. – 64 с.
5. Мацевко-Бекерська Л.В. Дитяча література та практикум виразного читання: Методичні рекомендації до практичних та семінарських занять. – Львів, Видавничий центр Львівського національного університету імені Івана Франка, 2005.
6. Мацевко-Бекерська Л.В. Урок читання у початковій школі: Навчально-методичний посібник. – Львів, 2004.
7. Рідне слово. Українська дитяча література: хрестоматія у 2-х книгах. Кн. 1 / Ред. О. І. Цибульська. – К.: Либідь, 1999. – 400 с.
8. Рідне слово. Українська дитяча література: хрестоматія у 2-х книгах. Кн. 2 / Ред. О. І. Цибульська, А. І. Мовчун, М. Ф. Черній – К.: Либідь, 1999. – 552 с.
9. Зарубіжні письменники. Енциклопедичний довідник. У 2 т. Т. 1: А – К / За ред. Н. Михальської та Б. Щавурського. – Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2005. – 824 с.

10. Зарубіжні письменники. Енциклопедичний довідник. У 2 т. Т. 2: Л-Я / За ред. Н. Михальської та Б. Щавурського. – Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2006, – 864 с.
11. Кіліченко Л. М. Українська дитяча література / Л. М. Кіліченко. – К.: Вища школа, 1988. – 263 с.
12. Літературознавча енциклопедія: у 2-х томах. / [авт.-укладач. Ю.Ковалів]. – К.: ВЦ «Академія», 2007.
13. Українська дитяча література: Хрестоматія / Вступна ст. та упорядкув. Л.П.Козачок. 2-ге вид., стер. – К.: Вища шк. 2002. – 519 с.
14. Українська дитяча література. Хрестоматія: У 2 ч.: Навч. посібник / Упоряд.: І.А.Луценко, А.М.Подолинний, Б.Й.Чайковський. – К.: Вища школа, 1992.
15. Українська дитяча література: Хрестоматія / Упоряд. Л.П.Козачок.- К.:Вища школа,2002.
16. Хрестоматія сучасної української дитячої літератури для читання в 1, 2 класах серії «Шкільна бібліотека» / укладач Тетяна Стус. — Львів : Видав-ництво Старого Лева, 2016. — 160 с.
17. Хрестоматія сучасної української дитячої літератури для читання в 3, 4 класах серії «Шкільна бібліотека»/ укладач Тетяна Стус. — Львів : Видав-ництво Старого Лева, 2016. —192 с.

+ тексти творів відповідних авторів (користуємося онлайн-бібліотеками, інтернет-ресурсами)

Онлайн-бібліотеки:

- Бібліотека української літератури “УкрЛіб”: <http://www.ukrlib.com.ua/>
- Українська електронна бібліотека “Libruk”: <https://libruk.com.ua/>
- Книжкове братерство “Флібуста”: <http://flibusta.is/stat/lang/uk>
- Електронна бібліотека “Українська література”: <http://ukrclassic.com.ua>
- Відкрита книга: <https://sites.google.com/site/openbookclassic/home>
- Українська та зарубіжна література українською мовою “Shift Library CMS”: <http://lib.shiftcms.net/>
- Електронна бібліотека Національної бібліотеки України для дітей: <http://www.chl.kiev.ua/elibrary/>
- Дитяча публічна онлайн-бібліотека “Читанка”: <http://chytanka.com.ua/>
- Публічна електронна бібліотека української художньої літератури “УКРЛІТ.ORG”: <http://ukrlit.org/>

- Живі письменники (проект):

https://www.youtube.com/results?search_query=%23%D0%96%D0%B8%D0%B2%D1%96%D0%9F%D0%B8%D1%81%D1%8C%D0%BC%D0%B5%D0%BD%D0%BD%D0%B8%D0%BA%D0%B8

- Дитяча література (англійською мовою):

<https://www.childrenslit.com/>
<http://www.ala.org/aboutala/offices/publishing/booklist/>
<http://www.carolhurst.com/newsletters/newsletters.html>
<https://muse.jhu.edu/journal/201>

ДОДАТОК 1.

Наказ Міністерства освіти і науки України від 08.10.2019 року № 1272

ВИТЯГ

«Типова освітня програма, розроблена під керівництвом Савченко О. Я.»

1 – 2 клас

Початкова освіта – це перший рівень повної загальної середньої освіти, який відповідає першому рівню Національної рамки кваліфікацій. Метою початкової освіти є всебічний розвиток дитини, її талантів, здібностей, компетентностей та наскрізних умінь відповідно до вікових та індивідуальних психофізіологічних особливостей і потреб, формування цінностей та розвиток самостійності, творчості, допитливості, що забезпечують її готовність до життя в демократичному й інформаційному суспільстві, продовження навчання в основній школі. Початкова освіта передбачає поділ на два цикли – 1–2 класи і 3–4 класи, що враховують вікові особливості розвитку та потреб дітей і дають можливість забезпечити подолання розбіжностей у їхніх досягненнях, зумовлених готовністю до здобуття освіти. Типову освітню програму для 1-2 класів закладів загальної середньої освіти розроблено відповідно до Закону України «Про освіту», Державного стандарту початкової освіти. У програмі визначено вимоги до конкретних очікуваних результатів навчання; коротко вказано відповідний зміст кожного навчального предмета чи інтегрованого курсу.

Мовно-літературна освітня галузь. Метою початкового курсу мовно-літературної освіти є розвиток особистості дитини засобами різних видів мовленнєвої діяльності, формування ключових, комунікативної та читацької компетентностей; розвиток здатності спілкуватися українською мовою для духовного, культурного й національного самовияву, послуговуватися нею в особистому й суспільному житті, у міжкультурному діалозі; збагачення емоційно-чуттєвого досвіду, розвиток мовленнєво-творчих здібностей. Досягнення поставленої мети передбачає виконання таких завдань: – виховання в учнів позитивного емоційно-ціннісного ставлення до української мови, читання, дитячої книжки, формування пізнавального інтересу до рідного слова, прагнення вдосконалювати своє мовлення; – розвиток мислення, мовлення, уяви, пізнавальних і літературно-творчих здібностей школярів; – формування повноцінних навичок читання і письма, умінь брати участь у діалозі, інсценізаціях, створювати короткі усні й письмові монологічні висловлення; – формування вмінь працювати з різними видами та джерелами інформації; – ознайомлення учнів з дитячою літературою різної тематики й жанрів, формування прийомів самостійної роботи з дитячими книжками; – формування умінь опрацьовувати тексти різних видів (художні, науковопопулярні, навчальні, медіатексти); – дослідження мовних одиниць і явищ з метою опанування початкових лінгвістичних знань і норм української мови; – залучення молодших школярів до практичного застосування умінь з різних видів мовленнєвої діяльності в навчальних і життєвих ситуаціях.

Відповідно до зазначених мети і завдань у *початковому курсі мовнолітературної освіти виділено такі змістові лінії: «Взаємодіємо усно», «Читаємо», «Взаємодіємо письмово», «Досліджуємо медіа», «Досліджуємо мовні явища».* Змістова лінія «Взаємодіємо усно» спрямована на формування в молодших школярів умінь сприймати, аналізувати, інтерпретувати й оцінювати усну інформацію та використовувати її в різних комунікативних ситуаціях, спілкуватися усно з іншими людьми в діалогічній і монологічній формах заради досягнення певних життєвих цілей. Змістова лінія «Читаємо» передбачає формування в учнів повноцінної навички читання, умінь самостійно вибирати й опрацьовувати літературні тексти різних видів, дитячі книжки, висловлювати своє ставлення до прочитаного, сприймати художній текст як засіб збагачення особистого емоційно-чуттєвого, соціального досвіду, користуватися раціональними прийомами пошуку потрібної інформації в різних джерелах, працювати з інформацією в різних форматах, застосовувати її в навчально-пізнавальних, комунікативних ситуаціях, практичному досвіді. Змістова лінія «Взаємодіємо письмово» спрямована на формування в молодших школярів повноцінної навички письма, умінь висловлювати свої 7 думки, почуття, ставлення та взаємодіяти з іншими людьми в письмовій формі, виявляти себе в різних видах мовленнєво-творчої діяльності. Змістова лінія «Досліджуємо медіа» передбачає формування в учнів умінь аналізувати, інтерпретувати, критично оцінювати інформацію в медіатекстах та використовувати її для збагачення власного досвіду, створювати прості медіапродукти. Змістова лінія «Досліджуємо мовні явища» спрямована на дослідження учнями мовних одиниць і явищ з метою опанування початкових лінгвістичних знань, норм літературної вимови та правил українського правопису, формування в молодших школярів умінь послуговуватися українською мовою в усіх сферах життя.

Змістові лінії реалізуються через такі інтегровані курси і навчальні предмети: 1 клас – інтегрований курс «Навчання грамоти»; 2 клас – навчальні предмети «Українська мова», «Читання» або інтегрований курс цих навчальних предметів.

3 – 4 клас

Мовно-літературна освітня галузь Літературне читання. У Типовій освітній програмі (3-4 класи) мовно-літературну галузь структуровано через впровадження навчальних предметів «Українська мова», «Літературне читання».

Назва предмета – **«Літературне читання»** зумовлює необхідність визначення його мети і завдань, що вимагає відповідної конкретизації змістових ліній і очікуваних результатів. Мета – розвиток особистості молодшого школяра засобами різних видів читацької діяльності; формування читацької, комунікативної та інших ключових компетентностей; збагачення емоційно-ціннісного, естетичного, соціального та пізнавального досвіду; розвиток образного, критичного і логічного мислення та літературно-творчих здібностей; формування готовності до вивчення української та зарубіжної літератури в освітньому закладі II ступеня.

Досягнення мети передбачає розв'язання таких завдань: - ознайомлення учнів з дитячою літературою різної тематики і жанрів; - формування в учнів повноцінної навички читання як універсального інструменту функціональної грамотності; - розвиток інтересу і здатності до самостійної читацької діяльності для задоволення різних потреб читача; - формування умінь опрацьовувати художні, науково-художні тексти; - оволодіння прийомами структурно-сміслового і образного аналізу текстів різних видів; - розвиток образного, критичного, логічного мислення та мовлення; - формування умінь самостійної роботи з різними видами і джерелами інформації; - формування прийомів роботи з дитячою книжкою, періодичною, довідковою літературою; - формування вмінь безпечного і критичного використання медіапродукції, здатності створювати медіапродукти і спілкуватися за допомогою медіазасобів; - розвиток уяви і здатності виявляти себе у різних видах літературнотворчої діяльності.

Відповідно до мети і завдань предмета «Літературне читання» визначено такі змістові лінії: «Пізнаємо простір дитячого читання»; «Розвиваємо навичку читання, оволодіваємо прийомами розуміння прочитаного»; «Взаємодіємо усно за змістом прослуханого»; «Досліджуємо і взаємодіємо з текстами різних видів»; «Оволодіваємо прийомами роботи з дитячою книжкою»; «Досліджуємо і взаємодіємо з медіапродукцією»; «Перетворюємо та інсценізуємо прочитане; створюємо власні тексти».

Реалізація змістових ліній програми з літературного читання здійснюється у процесі особистісно зорієнтованої розвивальної читацької і комунікативної діяльності учнів. Враховуючи потреби та інтереси молодших школярів у пізнанні світу людей, природи, самопізнанні, залучаючи їх до вдумливого читання найкращих дитячих книжок, текстів, різних видів учитель виховує україномовну особистість, компетентного, критично мислячого читача, який розуміє цінність книги, відчуває красу рідного слова, збагачує свій читацький, мовленнєвий і пізнавальний досвід. Змістова лінія «Пізнаємо простір дитячого читання» створює передумови для ознайомлення учнів 3-4 класів з різноманітною за темами і жанрами дитячою літературою, з різними видами довідкових, навчальних і медіа текстів, способами здобуття інформації у сучасному медіа просторі. Простір дитячого читання передбачає взаємодію організованої і самостійної читацької діяльності учнів, що сприяє формуванню дитини-читача, який на завершення початкової школи має належний читацький кругозір, розуміє цінність читання і виявляє до нього інтерес, набуває достатній досвід використання з різною метою текстів різних видів. Змістова лінія «Розвиваємо навичку читання, оволодіваємо прийомами розуміння прочитаного» охоплює такі основні змістові блоки: удосконалення й розвиток якісних характеристик технічної і смислової сторін навички під час читання вголос і мовчки; самостійне застосування мовленнєвих та позамовних засобів художньої виразності; оволодіння, з поступовим нарощуванням ступеня складності, прийомами смислового читання (прийоми самостійного розуміння лексичного значення слів, словосполучень; повноцінного усвідомлення в тексті фактичної, концептуальної, підтекстової (з допомогою вчителя) інформації); застосування видів читання: аналітичного, переглядового, вибіркового відповідно до мети читання. Змістова лінія «Взаємодіємо усно за змістом прослуханого» спрямована на формування в учнів умінь сприймати, аналізувати, інтерпретувати й оцінювати усну інформацію та використовувати її в різних комунікативних ситуаціях, спілкуватися з іншими людьми в діалогічній і формі заради досягнення певних життєвих цілей. Змістова лінія «Досліджуємо і взаємодіємо з текстами різних видів» передбачає цілісне сприймання учнями художніх,

науково-художніх текстів, їх аналіз, інтерпретацію з використанням літературознавчих понять (практично); формування умінь висловлювати рефлексивні судження у зв'язку з прочитаним, критично оцінювати інформацію в текстах різних видів та використовувати її для збагачення особистого читацького досвіду. Змістова лінія «Оволодіваємо прийомами роботи з дитячою книжкою» передбачає формування і розвиток в учнів прийомів розрізнення дитячих книжок за жанрово-тематичними ознаками, типом видання (книжка-твір, книжка-збірка, довідник, словник і т.ін.); прогнозування орієнтовного змісту книжки (твору) з опорою на її ілюстративний та довідково-інформаційний апарат; прийомів самостійного вибору книжок з використанням інформаційних ресурсів дитячої бібліотеки; умінь зв'язно висловлювати власні емоційно-оцінні враження щодо змісту прочитаного, складати короткий відгук на прочитану книжку та ін. Змістова лінія «Досліджуємо і взаємодіємо з медіапродукцією» має на меті формування і розвиток в учнів понять про різні види медіа та використані в них вербальні і невербальні засоби впливу на читача; формування умінь і навичок сприймати, аналізувати, інтерпретувати, критично оцінювати і безпечно користуватися медіазасобами; виражати себе і спілкуватися з іншими за допомогою власних медіапродуктів. Оволодіння медіаграмотністю є поліпредметним процесом, який передбачає зв'язок із щоденним життям дітей не лише в школі, а й поза нею, створення можливостей набувати досвід критичного осмислення різної медіапродукції, що має позитивно вплинути на розширення їхнього читацького і соціального досвіду, вироблення умінь відрізняти корисну інформацію від шкідливої, уникати імовірних для цього віку ризиків взаємодії з медіапродуктами. Змістова лінія «Перетворюємо та інсценізуємо прочитане; створюємо власні тексти» передбачає розвиток уяви, художньо-образного мислення і мовлення дітей, оволодіння вербальними і невербальними засобами створення творчих продуктів з різним ступенем самостійності (зміни, доповнення, продовження тексту, ілюстрування; участь в інсценізаціях, дослідницьких проектах; складання есе, казок, віршів, закличок, загадок, оповідань та ін.).

ДОДАТОК 2.

***** ЧИТАННЯ ТА МЕТОДИЧНА РОБОТА З ХУДОЖНІМ ТВОРОМ, відповідно до стандартів початкової освіти:**

1. Визначення авторства (фольклорний чи авторський твір), співвіднесення твору з відповідним жанром (з урахуванням жанрових ознак).
2. Основні теми прочитаного твору.
3. Формування навички читання вголос та мовчки.
4. Застосовування під час читання вголос, декламування напам'ять інтонаційних мовленнєвих засобів виразності (тон, сила голосу, логічний наголос, темп мовлення). Самостійний добір і застосовування під час читання вголос, декламації прозових художніх (уривки), поетичних творів та інсценізації відповідні мовленнєві та позамовні засоби виразності: тон, гучність, логічний наголос, темп, жести, міміка та ін. Передача з їх допомогою загального емоційного настрою змісту твору, зміну емоційного настрою персонажа, стану природи та ін.
5. Тлумачення значень незнайомих слів, висловів за допомогою виносок, тлумачного словника, а також спираючись на контекст.
6. Знаходження в тексті конкретних відомостей, фактів, понять, пояснення їх змісту (суті); виділення та пояснення важливих думок, які висловив автор.
7. Застосування різних видів читання: аналітичне – для детального й поглибленого ознайомлення із змістом тексту (самостійно); вибіркоче – з метою знаходження потрібної інформації, фактів; переглядове – для загального ознайомлення із змістом тексту (за завданням учителя). Застосування прийому перечитування з метою удосконалення, корекції техніки читання, повнішого розуміння змісту, пошуку відповідей на поставлені запитання.

8. Аналіз та інтерпретація: розвиток умінь запитувати і відповідати на запитання за змістом текстів; визначати послідовність подій, головного героя; виокремлювати цікаву для себе інформацію; визначати тему твору; брати участь в обговоренні інформації, яка зацікавила.
9. Формування умінь висловлювати оцінювальні судження: вербалізація своїх перших вражень щодо прослуханого: що сподобалось, здивувало, який настрій викликав твір і т. ін.; висловлення власної думки про факти, події у тексті.
10. Смысловий і структурний аналіз тексту: розвиток умінь відповідати на запитання за змістом прочитаних текстів; знаходження в тексті зв'язків між реченнями, абзацами і частинами тексту та пояснення їх; самостійне визначення послідовності подій у творі; складання простого плану; користування планом для переказу прочитаного твору; установлення причиново-наслідкових зв'язків; формування уміння розрізняти у творах елементи розповіді, опису; орієнтування у структурі тексту: зачин (початок), основна частина, кінцівка; формування умінь знаходити в тексті слова, вислови, речення, які є ключовими для розуміння тексту, характеристики персонажів; самостійно визначати тему твору та основну думку; співвідносити головну думку прочитаного із заголовком, прислів'ям, ілюстраціями; застосовувати різні види переказу відповідно до мети (докладний, стислий, вибірковий).
11. Дослідження побудови і змісту художнього тексту: смысловий і структурний аналіз тексту: сприймання художнього образу твору, розуміння основного смислу описаних фактів, подій, вчинків персонажів; знаходження і пояснення ознак певних подій, явищ, персонажів із метою їх характеристики і підготовки до виразного читання, а також читання в особах; розуміння смыслових зв'язків, істотних ознак, понять, висновків; самостійне складання плану оповідання, казки, статті; використання плану для переказу твору; установлення причиново-наслідкових зв'язків; розвиток умінь самостійно усвідомлювати та визначати тему і основну думку твору.
12. Дослідження засобів художньої виразності: розвиток умінь виділяти в тексті яскраві, точні, образні вислови, художні описи, з'ясувати їх роль у творі: допомагають передати загальну емоційну тональність твору, відтворити в уяві картини природи, її стан, місце події; показати зміну емоційного настрою персонажів та ін.; розширення і поглиблення уявлень про епітет, порівняння, метафору; їх роль у тексті; самостійне знаходження у тексті слів, що мають переносне значення, пояснення їх значень на прикладах; використання у власному мовленні засобів художньої виразності; формування умінь визначати настрій, загальну тональність твору; усвідомлене сприймання засобів художньої виразності відповідно до їх функцій у творі; спостереження за авторським вибором слова у творах різних жанрів під час діалогів, описів природи, зовнішності персонажів, характеристики героїв; – знаходження і з'ясування ролі епітетів, порівнянь, метафор, повторів, гіпербол в усній народній творчості та у творчості поетів і прозаїків; – використання у власному мовленні засобів художньої виразності;
13. Дослідження жанрових особливостей: розвиток умінь самостійно визначати, усвідомлювати жанрові особливості творів, що вивчалися; розширення та поглиблення знань та умінь про жанрові особливості казок про тварин, віршів (наявність рими, ритму, поділ на строфи), оповідань; спостереження за структурними особливостями героїко-фантастичних казок (таємничі, зачаровані, незвичайні місця, предмети, істоти; надзвичайна сила, дивовижні перетворення та ін.), байок (невеликий за обсягом, здебільшого віршований твір, у якому в гумористичній, алегоричній формі зображуються людські вчинки, характери, недоліки), п'єс (драматичний твір, написаний для вистави); розвиток умінь правильно визначати і називати головного персонажа твору, аналізувати їхні вчинки, мотиви поведінки.
14. Усвідомлення взаємозв'язків: письменники — теми; письменник — жанр; удосконалення умінь визначати основні події у творі, пояснювати динаміку їх розвитку; установлення взаємозв'язки між подіями фактами, спираючись на зміст тексту; визначення головних і другорядних героїв твору; розрізнення персонажів у ставленні їх до головного героя; розвиток умінь характеризувати персонажа за його вчинками, поведінкою, висловлювати власні оцінні судження щодо цього; формування умінь виявляти емоційний стан, настрій інших людей, сприймаючи жести, міміку, інтонацію мовлення, окремі елементи поведінки героїв твору; удосконалення

умінь практично розрізняти твори різних жанрів, які опрацьовувалися раніше; називати ознаки, які вказують на приналежність твору до того чи іншого жанру.

15. Діалогічна взаємодія з текстом: розвиток умінь самостійно ставити запитання – за змістом тексту про факт, подію, час, місце події, героїв твору; розвиток умінь висловлювати смислові здогадки щодо орієнтовного змісту твору, можливого розвитку подій з опорою на заголовок, ілюстрації, ключові слова; шляхом відповідей на запитання, які виникають у читача по ходу вдумливого читання твору; ставлення письменника до зображуваних подій і вчинків персонажів; розвиток умінь висловлювати оцінні судження, почуття щодо подій, вчинків персонажів, описів у художньому творі.
16. Розвиток умінь формулювати пізнавальні запитання – на виявлення загального, емоційного сприймання змісту; на поглиблене розуміння тексту, встановлення смислових зв'язків між окремими частинами тексту та ін.; пояснювати, що авторські запитання чи звернення спонукають до діалогічної взаємодії читача з текстом, автором твору; – розуміння мотивів вчинків персонажів, виявлення авторської позиції щодо зображеного; виявлення й оцінювання стану героїв твору шляхом формулювання власних оцінних суджень (моральних, естетичних).
17. Розвиток умінь усвідомлювати власні читацькі мотиви (для задоволення, проведення цікавого дозвілля; знаходження потрібної інформації, розширення знань та ін); пояснювати мету читання книжок з текстами різних видів. Удосконалення умінь самостійного використання довідково-інформаційного апарату дитячих книжок, видів бібліотечно-бібліографічної допомоги як важливих засобів під час вибору книжок на відповідну тему, прогнозування їх змісту та кращого розуміння.
18. Розвиток умінь аргументувати власні читацькі переваги; пояснювати, що саме у таких книжках є найважливішим і найцікавішим; наводити приклади улюблених дитячих книжок, тем читання.
19. Формування умінь утримувати увагу, послідовно читати за розділами, главами й розуміти цілісний зміст таких книжок та окремих частин: визначати тему, основну сюжетну лінію, головних та другорядних персонажів; тривалість подій у часі і т.ін.
20. Розвиток умінь висловлювати власні враження щодо прочитаної книжки: ділитися з однолітками, дорослими думками, що саме найбільше сподобалося; переконливо пояснювати, чому цю книжку варто прочитати, чим вона цікава, які емоції викликала, які події, описані в книжці, нагадали ситуації із власного життєвого досвіду та ін. Формування вміння складати короткий відгук на прочитану книжку.
21. Розвиток умінь будувати зв'язні аргументовані оцінні судження щодо загального змісту книжки, вчинків персонажів (що у книжці сподобалось/не сподобалось, чиї вчинки героїв заслуговують/не заслуговують схвалення і чому; що у змісті було новим, цікавим); підтверджувати свої думки прикладами з тексту; пов'язувати зміст прочитаного з власним життєвим досвідом.
22. Удосконалення умінь брати активну участь у колективному обговоренні змісту прочитаного: поважати іншу точку зору; аргументовано доповнювати відповіді учнів; предметно ставити запитання учасникам діалогу/полілогу; обстоювати власну позицію; усвідомлювати, що колективна дискусія може збагачувати власний читацький досвід, сприяти кращому розумінню змісту.
23. Індивідуальне і колективне складання нових кінцівок прочитаних казок, оповідань; знаходження рим у віршах, придумування ланцюжків римованих слів; створення творчих переказів і творів за аналогією; складання розповідей від імені одного з персонажів; практичне засвоєння (у співпраці з вчителем) прийомів складання казок, загадок, лічилок; (ігрові ситуації за прочитаним; «Живі» картини, сценки, інсценізація текстів); виконання творчих завдань на основі сприймання різних творів мистецтва (з допомогою вчителя).

24. Конкретизація, доповнення прочитаного новою інформацією, новим баченням через залучення ілюстративного матеріалу (малюнок, картина, музика). Завдання на образне уявлення прочитаного; розвиток фантазії через взаємодію мистецтв («Бачу картину намальовану поетом» та ін.).
25. Придумування словесних картин; творчий переказ; вправи на римування, оволодіння прийомами складання казок; розвиток образного мовлення (комбінування відомого з невідомим; акцентування деталі; зупинення або прискорення часу; перевтілення, аналогія та ін.); загадок, лічилок та ін. Знаходження у текстах образних засобів (добір порівнянь, епітетів, метафор, багатозначних слів, фразеологічних зворотів), пояснення їх ролі у сприйманні прочитаного.